

NYHEDSBREV/

Dansk som andetsprog: 02/2019

Co-teaching & dansk som andetsprog del 1: Organisering

På Toftevangskolen i Birkerød, har vi i indeværende skoleår, afprøvet CO-teaching som metode, for at skærpe lærernes fokus på inddragelsen af den sproglige dimension i fagundervisningen. Denne artikel belyser organiseringen af Co-teaching på 9. årgang.

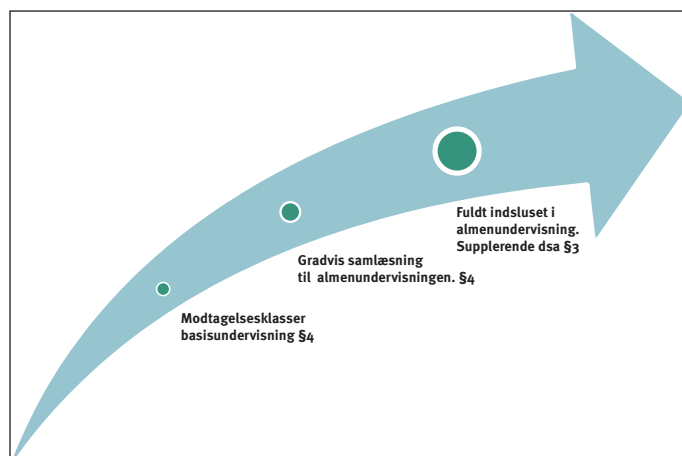
Skrevet af Lisbeth Hædersdal, dsa-vejleder Toftevangskolen

Rammesætning

Toftevangskolen er en tosporet mellemstor skole i centrum af Birkerød, der har haft modtagelsesklasser i mange år, hvorfor erfaringen med undervisning af tosprogede elever er stor blandt de ansatte. Det der gennem en årrække har været udfordringen, har dels været at modtage et større antal af flygtninge, men også at skulle navigere i en konstant foranderlig: ”organisering og struktur for undervisningen af nyankomne og tosprogede elever”. I en årrække har skolen opereret med en ”tretrinsraket” hvor eleverne starter i modtagelsesklassen, men allerede fra første dag har én samlæsningsdag med deres almenklasse. I takt med at elevernes fagsproglige progression stiger, øges antallet af samlæsningsdage gradvist.

Nytænkning af vejlederrollen

På trods af stor erfaring med modtagelse af tosprogede elever på Toftevangskolen, blev efterspørgslen af vejledning og støtte til eleverne større i takt med, at der kom mange tosprogede elever og fyldte modtagelsesklasserne op. Da de tosprogede elever er i berøring med almenundervisning

Tretrinsraketten der demonstrerer den nuværende organisering på Toftevangskolen.

gen fra første dag, blev der en mærkbar frustration blandt lærerne, der ikke følte, at de kunne løfte opgaven. Mange følte sig ikke klædt på til opgaven, og de der gjorde havde fortsat brug for konkrete praksiseksempler, hvorfor vi måtte tænke nyt.

Fortsættes på side 3

UNDERSVINGSMINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERSVING OG KVALITET

Udlændinge- og
Integrationsministeriet

Styrelsen for International
Rekruttering og Integration

Indhold

FRA UDLÆNDINGE- OG INTERGRATIONSMINISTERIET

NYHEDER

- Side 5 **IGU'en forlænges til glæde for flygtninge og familiesammenførte**
Skrevet af Peter Svane, Specialkonsulent, SIRI

FRA UNDERVISNINGSMINISTERIET

NYHEDER

- Side 10 **Sprogprøver i folkeskolen**
Skrevet af Jette Kjaergaard, pædagogisk konsulent, Undervisningsministeriet

---

Artikler

- Side 6 **Co-teaching & dansk som andetsprog del 2: Praksiseksempler**
Skrevet af Lisbeth Hædersdal, dsa-vejleder
Toftvangskolen

- Side 8 **På dansk – Et opgør med myten om den kompetenceløse elev uden holdninger og følelse**
Skrevet af Mads Jacob Kirkebæk, Sprogcenter
Slagelse, lærebogsforfatter

- Side 11 **Kommunernes tilsyn med danskuddannelserne**
Skrevet af Rikke Gemmer Pallesen, SIRI

- Side 12 **Flipped Learning: Nye muligheder og metoder for sprogskolerne**
Skrevet af Helene Thise, lektor dansk som andetsprog, KP

Fortsat fra forsiden ...

Vi gjorde op med, at den enkelte lærer selv skulle spørge om hjælp, og udpegede tre teams der i løbet af året, skulle indgå et samarbejde med dsa-vejlederen. I denne periode deltog jeg i klassens undervisning på lige fod med lærerne, for at bryde med forestillingen om, at dsa-vejlederen kommer og tager eleverne ud af deres undervisning og giver dem et quickfix. Formålet var, at faglærerne i højere grad skulle få øje på elevernes ressourcer samt få indsigt i, hvilke didaktiske metoder, der gavner eleverne på trods af manglende danskundskaber. Den metode, der kunne kombinere mine dansk som andetsprogs pædagogiske kompetencer med faglærernes ekspertise i praksis, var Co-teaching.

Co-teaching

Co-teaching er en metode, hvor to fagligheder sættes i spil i samme lokale. Der er to voksne, der har ligeligt ansvar for klassen og undervisningen, men indgår med forskellige kompetencer og fagligheder. Jeg indledte et samarbejde med en matematiklærer på 9. årgang, hvor rollerne var klare. Matematiklæreren stod primært for det faglige indhold, og jeg skulle i højere grad organisere strukturen, sproglige input, gruppedynamik o.l. Jeg skulle indtage en anden rolle end en "radiatorlærer", og i stedet deltage i, og bidrage med planlægningen, gennemførelsen og evalueringen af undervisningen med fokus på sproglig udvikling. Forud for forløbet italesatte og informerede min leder om afprøvningsen af Co-teaching. Dette blev gjort på et lærermøde, hvor de tre teams blev udpeget. Dernæst informerede jeg mine kollegaer om, hvad Co-teaching er, samt hvordan det kan gennemføres i praksis.

Planlægningsdelen

Ved det første møde dykkede vi, i teamet, ned i plakaten "tre evidensbaserede metoder", og drøftede vigtigheden af at medtænke alle tre metoder i undervisningen; 1) systematisk, eksplicit instruktion 2) kollaborativ læring og 3) vurdering og tilpasning. Dette for at sikre en variation i undervisningen, der tilgodeser at eleverne bliver sat i forskellige kommunikationssituationer med fokus på; lytte, tale, læse og skrive.

For bedst at kunne tilgodeses de tre evidensbaserede metoder, tilrettelagde vi undervisningen ud fra en fast modulstruktur. Modulstrukturen hjalp os med at skabe genkendelighed for eleverne på tværs af fag. Vi hentede inspiration fra Rambølls materiale "Turboforløb om brøker" der er udarbej-

det til "Program for elevløft"², og lavede vores egne strukturer, som ses på billedet.

Vi forberedte os sammen, og benyttede os dels af modulstrukturen, men også af de seks stationer/grupperinger, hvorpå Marilyn Friend organiserer almenlærer, ressourceperson og eleverne på i klasserummet. Denne organisering af undervisningen var svaret på, hvordan vi kunne muliggøre den måde at samarbejde på, som vi gerne ville. Det hjalp os til, at jeg som dsa-vejleder blev en **aktiv del** af den almene undervisning. Hele kongstanken i Co-teaching, om at almenlærer og ressourceperson arbejder tæt sammen om at forstå de udfordringer, der er i en klasse, og om at udtænke løsninger i fællesskab, blev i den grad indfriet.

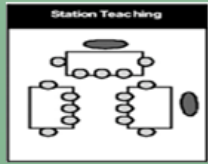
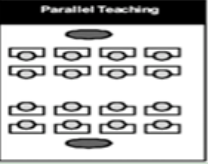
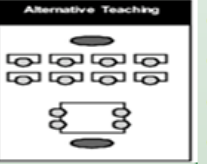
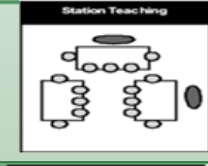
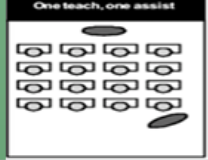
For at danne os et overblik over modulerne, detailplanlagde vi dem - se nedenstående skema. Detailplanlægningen krævede tid og fælles forberedelse, men det kvalificerede bestemt også undervisningen, at vi var så bevidste på form og indhold. Efterhånden blev vi hinandens højre hånd, og supplerede hinanden, så vi kunne håndtere de udfordringer, en differentieret elevgruppe med både sociale og faglige udfordringer kan give.

For at detailplanlægningsskemaet kunne virke i praksis, opdelte vi det i mørkegrønne og lysegrønne kolonner, hvilket indikerede et skift af struktur, samt af vores rolle undervejs i undervisningen. I højre kolonne "Eksempel på

1 Fra "Viden om sprog og læsekompetencer hos tosprogede elever"

2 Findes på emu.dk under "Program for elevløft"

Fortsat fra forsiden ...

Modulstruktur	Co-teaching Station	Eksempel på Indhold
God (dag) matematik		<ul style="list-style-type: none"> • Genopfrisk/genbesøg emnet • Eleverne sidder i differentieret grupperinger (en gruppe klarer sig selv). • Sprog om matematik
Min matematik (dagens begreb)	 	<ul style="list-style-type: none"> • Ordkort/Skriveskabeloner • Ordlister på arabisk • Lærerpointer + opgaver • Understøttes visuelt
Ordmat/ Brainbreak	Individuel/makkerpar Bevægelse	<ul style="list-style-type: none"> • CL-øvelser • Repetition af begreber • Mundtlighed
Brug (bar) matematik regn dig god		<ul style="list-style-type: none"> • Træne og styrke dagens tema. • Matematik i brug/anvendelse
Tak for idag matematik (tjek ud)		<ul style="list-style-type: none"> • Et ord fra timen – fællesark • Individuel eller sprogmakker • Selvevaluering • Fælles opsamling/afrunding

indhold”, kan I se eksempler på, hvilke aktiviteter eleverne kunne komme igennem på et modul. Jeg stod for at planlægge de mørkegrønne felter; ”tjek ind”, ”ordmat” og ”tjek ud”, og min matematikkollega havde styr på de lysegrønne felter, hvor den fagfaglige del af matematikken havde sin

plads. Det betød at det var vores ansvar at have en plan for aktiviteten, når vores farve var i spil. Organiseringen var nu på plads, og vi var klar til at gøre os erfaringer sammen i praksis.

IGU'en forlænges til glæde for flygtninge og familiesammenførte

Skrevet af Peter Svane, Specialkonsulent, SIRI

I foråret 2016 indgik regeringen og arbejdsmarkedets parter en trepartsaftale om at få flere flygtninge og familiesammenførte ind på arbejdsmarkedet. Et centralt element i aftalen var integrationsgrunduddannelsen (IGU), der via en kombination af lønnet praktik og skoleundervisning skal bane vejen for, at flygtninge og familiesammenførte til flygtninge får en indgang til det danske arbejdsmarked.

Indtil videre er der registreret over 2.000 IGU-aftaler.

Regeringen og arbejdsmarkedets parter indgik den 25. februar 2019 en aftale om at forlænge integrationsgrunduddannelsen (IGU), der skal hjælpe flygtninge ind på arbejdsmarkedet. Formand for Fagbevægelsens Hovedorganisation (FH), Lizette Risgaard, sagde i den forbindelse:

”IGU'en er for mange flygtninge og familiesammenførte blevet første skridt ind på arbejdsmarkedet på almindelige vilkår - helt som vi håbede på. Desuden er jeg glad for ekstra midler til bedre danskundervisning og for, at barsel og længerevarende sygdom kan forlænge IGU-perioden.”

Administrerende direktør i Dansk Arbejdsgiverforening (DA), Jacob Holbraad, udtalte følgende:

”IGU'en har været en succes. Den har vist sit værd som en solid trædesten ind på det danske arbejdsmarked for en gruppe, der historisk har haft alt for svært ved at komme i arbejde. Både virksomheder, kommuner og flygtningene selv er glade for ordningen, og det er derfor helt oplagt, at den skal fortsætte. Nu har vi til og med forbedret IGU'en på et par områder, blandt andet ved at understøtte sprogmentorer på virksomhederne. Det er jeg alt i alt meget tilfreds med.”

I trepartsaftalen om forlængelsen af IGU er parterne således blevet enige om at afsætte midler med henblik på, at IGU-ansatte får mulighed for at få tilknyttet en sprogmakker i forbindelse med ansættelse på virksomheden. Her kan der for eksempel hentes inspiration fra projektet Dansk+, gennemført af DA, FH og KL.

Lovforslaget der udmønter trepartsaftalen om forlængelsen af IGU blev vedtaget af Folketinget den 3. juni 2019 og betyder at IGU-ordningen er blevet forlænget til 30. juni 2022.

Co-teaching & dansk som andetsprog

del 2: Praksiseksempler

På Toftevangskolen i Birkerød, har vi, i indeværende skoleår, afprøvet CO-teaching som metode, for at skærpe lærernes fokus på inddragelsen af den sproglige dimension i fagundervisningen. Denne artikel kommer med eksempler på, hvordan Co-teaching blev praktiseret i matematikundervisningen.

Skrevet af Lisbeth Hædersdal, dsa-vejleder Toftevangskolen

Eksempler fra praksis

Det enkelte modul var altid detailplanlagt¹, for at give os lærere et overblik, og indimellem planlagde vi med fordel en længere ”tjek ind”. Det kunne være for at opsummere emnet, styrke for forståelsen, eller starte et nyt emne på en anden måde. Vi benyttede ofte ”Station teaching” fra Co-teaching, hvor eleverne inddeles i tre grupper. Vi tog en gruppe hver, og den tredje gruppe arbejdede selvstændigt. Meningen med denne station er at grupperne roterer undervejs, så lærerne møder alle elever i processen. Rotationen behøver ikke være slavisk, hvorfor det gav os forskellige muligheder for at differentiere blandt eleverne.

Vi satte ofte de arabisktalende elever i den ubemandede gruppering til at starte med, så de kunne tale om emne, ord/begreber på arabisk før arbejdet med matematikken på dansk: ”Hvad ved vi om emnet i forvejen, hvad er vigtigt at vide om emnet, hvad kan vi sige om emnet, og hvordan siger vi det vi ved på dansk?” var blandt andet nogle af de arbejds-spørgsmål de havde foran sig. Vi udnyttede, at der var flere elever, der talte det samme modersmål i klassen, således at de kunne arbejde alene først og under rotationen møde mig eller matematiklæreren, og forklare os, hvad de var nået frem til på dansk. Eleverne i klassen arbejdede alle med det samme emne i faget, men løste opgaverne i forskellige tempi og indenfor forskellige sværhedsgrader.

Indimellem benyttede vi også videoer på arabisk/dansk fra YouTube² om dansk og matematik, som hjalp eleverne med at forstå ord/begreber, men også at forklare dem på dansk.

Når eleverne kom hen til mig lavede vi sammen kontrastive analyser i matematik, hvor vi sammenlignede forskelle

og ligheder fra modersmålet til dansk. Disse analyser hjalp eleverne til at sætte deres egen forståelse for matematikken i spil, i en dansk kontekst, og gav ofte anledning til aha-oplevelser blandt eleverne.

Den sproglige dimension i matematikundervisningen

Et af formålene med at deltage i matematikundervisningen var, at jeg som dsa-vejleder skulle sætte fokus på den sproglige dimension i faget. Det nye i den forbindelse var at inddrage flere CL-øvelser³, hvor eleverne blev sat i flere kommunikationssituationer. CL-øvelserne var ofte en ”tjek ind” eller en ”tjek ud”, hvor eleverne fik sat ord på matematikken i fællesskab. Disse små øvelser var en øjenåbner for matematiklæreren, der pludselig så eleverne blomstre idet de indgik i en struktureret form for interaktion end den hun til daglig så i matematikundervisningen. Eleverne ytrede desuden, at de nu også kunne forklare hvad ”sandsynlighedsregning” var og ikke kun løse opgaverne. CL-øvelserne hjalp alle eleverne med at skærpe fokus på at kunne forklare, beskrive, redegøre for, vise etc. i matematikundervisningen.

Vi hentede begrebs- og ordlister på elevernes eget modersmål, og oversatte dem sammen fra norsk til dansk⁴. Det viste sig at være en stor succes, for vores elever, idet de er kommet til Danmark med en skolebaggrund, der betyder, at de har mange strategier, men mangler kompetencerne på dansk. Eleverne brugte listerne til at opøve begreber på dansk, og mange brugte dem også i hjemmet, når de skulle tale med deres forældre om matematikundervisningen. Det medførte, at forældrene også kunne tale med deres barn om matematikundervisningen, hvilket havde mange fordele for at kunne deltage på lige fod med de andre.

1 Se detailplanlægningsskema i artiklen: ”Co-teaching & dansk som andetsprog” del 1: organisering”

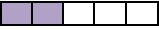

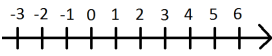
2 Khaled Ksibe: ”dansk- matematikundervisning med Khaled”: https://www.youtube.com/channel/UCco5ZGj9j-vLBeGllnLpNQ/featured?disable_polymer=1

3 Cooperative Learning (kollaborativ læring)

4 Morsmaal.no

Fortsat fra forrige side ...

Det blev meget vigtigt for mig, som dsa-vejleder at synliggøre for teamet, hvor vigtigt translanguaging er i arbejdet med tosprogede elever. Translanguaging giver eleverne mulighed for at trække på deres modersmål, og dermed fremme deres læringspotentiale, såfremt det er meningsgivende for den enkelte elev.

DANSK	ትግርኛ	EKSEMPEL
BRØK	ክፋል/ገዢ	
Brøk	ክፋል/ገዢ	$\frac{2}{3}$
Brøkestreg	ከገንጸጽ ገዢይ(ኣብ ርእሲ ከገብል ከለና ንጥቀመሉ)	— eller /
Tæller	ተመቃሊ	$\frac{2}{3}$ ←
Nævner	ረጅሐ/ መቻሊ	$\frac{2}{3}$ ←
Brøkkform	ብገዢይ መልከዕ	$\frac{3}{4}$
Blandet tal	ብኣውስጥስ መልከዕ(ንቡር ቁጽሪ ምስ ገዢይ ቁጽሪ ተሓዲሱ)	$1\frac{3}{4}$
Del	ክፋል	
Hundrededel	ሓደ ክፋል ናይ ማእተ	$\frac{1}{100}$ (en hundrededel), $\frac{2}{100}$ (to hundrededele) osv
En fjerdedel	ሓደ ርብዓ	$\frac{1}{4}$
Kvart	ርብዓ	$\frac{1}{4}$
Halv	ፍርቂ	$\frac{1}{2}$
Hel	መሉእ	$\frac{1}{1}$
Forenkle en brøk/ forkorte en brøk	ምፍጅስ ገዢይ/ ምቅላል ገዢይ	$\frac{6}{8} = \frac{6:2}{8:2} = \frac{3}{4}$
Udvide en brøk	ምስፋሕ ገዢይ/ ምዕባይ ገዢይ	$\frac{1}{8} = \frac{1:5}{8:5} = \frac{5}{40}$
Tallinje	መስመር ቁጽሪ	

Eksempel på en begrebs-ordliste på dansk/arabisk om brøker

Mundtlighed i undervisningen

Det blev hurtigt tydeligt for os, at de tosprogede elever ofte kom til kort i gruppearbejdet, da de ikke kunne respondere/kommunikere på samme hurtige niveau, som det blev forventet af dem blandt klassekammeraterne. Det hæmmede dem tydeligvis, hvorfor vi måtte tænke ud af boksen i forhold til at sætte dem i de forskellige kommunikationssituationer, som det kræver for at udvikle sproget i faget. Vi besluttede at eleverne skulle træne fagets sprog, og dokumentere det i form af et medialiseret produkt, derhjemme. Eleverne må-

te selv vælge form, eksempelvis en podcast / vodcast, et resume på video, en chatlektie el. lign. Mange af eleverne benyttede sig her af soundcloud. Mundtlighedstræningen startede altid i klassen, hvor eleverne blev stilladseret til at snakke om matematik. Dette foregik blandt andet ved hjælp af understøttende redskaber i form af mindmaps, ordforklaringskort, startersætninger samt matematiske grafer til visuel støtte.

Eleverne skulle dernæst lave deres eget medialiseret produkt på dansk derhjemme. Det kunne være udregninger som de forklarede hvordan de løste, forklaringer af begrebers betydninger, salgstaler med inddragelse af fokusord, genfortælling af et kapitel i bogen, forklaring af et emne. På den måde fik eleverne trænet brugen af sproget i deres eget tempo, uden at lide nederlag fordi de ikke kunne følge med i tempoet på klassen. De tosprogede elever gav udtryk for, at det var utrolig godt at blive tvunget til at træne sine mundtlige færdigheder under strukturerede forhold. Det viste sig imidlertid også at være en brugbar dokumentation for elevernes andetsprogstilegnelse, hvilket gav os et godt afsæt for at arbejde videre med elevens individuelle sproglige udvikling.

Evaluering

Evalueringen var overvejende positiv. Alle de involverede lærere så en klar fordel ved at være to i undervisningen, således at eleverne blev mødt af lærere med forskellige faglige kompetencer. Forberedelsen tog naturligvis længere tid i starten, men efterhånden som vi fandt en form og kunne køre efter vores detailplanlægningskemaer, var det fantastisk, og vi gik ofte høje fra undervisningen, fordi vi oplevede at have rykket eleverne. Vi havde en højere grad af didaktisk sparring/refleksion, der gik mere på selve undervisningen og justeringen af denne, end på hvad den enkelte elev kunne eller ikke kunne.

Enkelte lærere i teamet blev udfordret på at skulle nytænke deres undervisning, og øve sig på at deprivatisere sin undervisning. Alt dette blev italesat undervejs og alle var enige om, at vi i højere grad skulle øve os på det og have for øje, at det var et plus at fællesgøre ansvaret for elevernes læring og trivsel. Lærerne blev "forstyrret" i deres praksis og kom med udtalelser som: "Det er mit eget mangelsyn på eleverne der hindrer et resourcesyn". "Jeg skal have højere forventninger til de tosprogede elever". "Variationen af - og fokus på sprog i fagundervisningen er godt givet ud". "Det var en øjenåbner hvordan det gavtede ALLE elever". Alle var enige om, at vi havde rykket ved noget i praksis, og at Co-teaching er kommet for at blive.

■ På dansk – Et opgør med myten om den kompetenceløse elev uden holdninger og følelse

Skrevet af Mads Jacob Kirkebæk, Sprogcenter Slagelse, lærebogsforfatter

Sidste år udkom undervisningsmaterialet *På dansk*, som består af to tekst- og opgavebøger, otte film og et tilhørende website. Undervisningsmaterialets primære målgruppe er elever på Danskuddannelse 1, modul 1 og 2, men håbet er, at alle elever på før A1-niveau vil kunne have gavn af at arbejde med hele eller dele af *På dansk*. Der findes allerede undervisningsmaterialer til målgruppen, så man kan med rette spørge, hvorfor det er nødvendigt med endnu et? For mig som lærebogsforfatter har en væsentlig motivation været at gøre op med to myter om målgruppen, som er kontraproduktive i forhold til sprogindlæring: myten om den kompetenceløse elev med den værdiløse fortid og myten om den passive elev uden holdninger og følelser – eller i hvert fald uden behov for at italesætte dem.

Myten om den kompetenceløse elev og den værdiløse fortid

En myte om begyndersprog er, at (nogle) elever kommer til undervisningen helt uden kompetencer, med en fortid, der hæmmer snarere end fremmer sprogindlæringen. Ifølge den-

ne myte medbringer (nogle) elever ingenting til mødet med læreren, faget og de andre elever, som kan bidrage positivt til undervisningen. (Kirkebæk & Lund, 2014: 17). Myten er svagt funderet, men stærk alligevel, og har den negative konsekvens, at eleverne nemt kommer til at føle sig underlegne og mindreværdige. Så snart de mærker, at deres fortid og sproglige og kulturelle kompetencer anses for værdiløse, får eleverne en oplevelse af ikke at slå til, og det forstærker et i forvejen ulige magtforhold mellem lærer og elev. Begge dele er kontraproduktivt i forhold til det at lære sprog (Ibid: 17).

Myten om den passive elev uden holdninger og følelser

Myter opererer ofte i det skjulte, indlejret i undervisningsmaterialer, som forforståelser og grundlæggende antagelser, man ikke umiddelbart kan se. Muligvis sætter jeg tingene lidt på spidsen, men når jeg bladrer igennem eksisterende undervisningsmaterialer til elever på Danskuddannelse 1, synes de ofte at bygge på en myte om, at disse elever kun er i stand til – eller kun har behov for – at italesætte basale krop-

Fortsat fra forrige side ...

funktioner (Og så er det ikke engang alle basale kropsfunktioner, der er med: de toilet- og forplantningsrelaterede mangler helt). Mennesket fremstilles i disse undervisningsmaterialer som en robot, der spiser og drikker, står og sidder og læser og skriver, men hverken drømmer, elsker, hader, beundrer, frygter, vil, kan, må, skal, føler eller mener noget. Det er i hvert fald påfaldende, at verber og adjektiver, der udtrykker følelser og holdninger – på nær udtrykkene ”jeg kan godt lide/jeg kan ikke lide” – typisk glimrer ved deres fravær. Især når man tænker på, at det er et vigtigt undervisningsmål at gøre eleverne til aktive og kritiske samfundsborgere. Det kan jo have sine vanskeligheder, når de ikke lærer at udtrykke, hvad de kan og vil, synes og føler.

Det nødvendige opgør

I undervisningsmaterialet På dansk forsøger jeg at gøre op med disse sejlivede myter, som jeg mener hæmmer sproglæringen. Udgangspunktet er, at eleverne i målgruppen – i lighed med alle andre elever – har mange kompetencer og resurser, som det er vigtigt at få italesat og bragt i spil med det samme. Det er vigtigt på arbejde, på sprogskolen og i praktik, men også i sociale sammenhænge fra start at kunne kommunikere, hvem man er, hvad man laver, og hvad man kan. Det er også vigtigt, fordi det virker motiverende at tale om noget, der giver mening og hjælper en med at genvinde tabte identiteter. I På dansk lærer eleverne derfor ikke kun at præsentere sig og tale om familie, skole og indkøb m.m., men også at fortælle, hvad de kan, vil, må og skal, og hvad de drømmer om i fremtiden.

Materialets intention er også at give eleverne de første sproglige redskaber til at stille spørgsmål, være kritiske og give udtryk for personlig smag, følelser og holdninger. I På dansk arbejdes der med spørgsmål-svar konstruktionen ”Hvorfor? Fordi...”, adjektiver, der kan bruges til at udtrykke følelser og holdninger, og verbet ”at synes”. Det er tænkt som et første skridt på vejen til igen at blive de aktive og kritiske samfundsborgere, mange elever var, før de kom til Danmark.

For det tredje er det materialets intention, at eleverne skal kunne læse og forstå tekster, de har brug for i hverdagens møder med myndigheder, banker, læger, på arbejde m.m. og skrive ord, de har brug for på arbejde og i hverdagslivet. I På dansk arbejdes der blandt andet med læsning af sundhedskort og kreditkort og udfyldning af oplysningsskemaer og timesedler.

De første erfaringer med På dansk

Jeg har brugt På dansk 1 og 2 siden udgivelsen og synes i det store hele, undervisningsmaterialet fungerer efter hensigten, selvom der selvfølgelig er nogle opgaver, der fungerer bedre end andre, og ting, jeg vil gøre anderledes, hvis der trykkes

et nyt oplag. Den største udfordring har dog ikke været det nye materiale og de delvist nye opgaveformater, men at modultesten – eller den måde, den bliver fortolket på – ikke er ændret. Kursisterne bliver stadig stillet en række spørgsmål, som ikke ville bestå borddame-testen. Borddame-testen er en nem og hurtig måde at teste relevansen af spørgsmål på. Man spørger simpelthen sig selv eller en anden: ”Ville du, eller ville du ikke stille din (ukendte) borddame spørgsmålet, ’hvad hedder du? (ja), hvor gammel er du? (afgjort nej), er du gift (afgjort nej), hvor bor du (næppe), hvor kommer du fra (næppe), har du børn (muligvis), hvad laver du? (ja, helt sikkert)...” Backwash-effekten af de ’gamle’ modultest-spørgsmåls fortsatte dominans er, at det fortsat primært er dem, der trænes i klassen, og i mindre grad de ’nye’ og efter min mening mere relevante spørgsmål om, hvad kursisterne kan og vil, må og skal, frygter og drømmer om. Pointen er, at det er fint at lave læremidler med nye – og efter min mening bedre mål – men så længe målene for modultesten – eller den måde de fortolkes på – ikke ændres, så er vi stadig kun et stykke på vej.

Vejen frem

Det er krævende at lære sprog, og det er På dansk 1 og 2 også. Nogle opgaveformater og emner er nye, og ofte er der mere end ét muligt svar på opgaver, der lægger op til hypoteseafprøvning, forhandling om betydning eller træning af kommunikationsstrategier. Fokus er på læring, ikke kun på at lave opgaver, og det gør det mindre forudsigeligt, hvad der vil ske i undervisningen. Materialet sætter rammen, men det er læreren og eleverne, der i fællesskab beslutter, hvad undervisningen præcis skal indeholde og resultere i. Et mål kunne være, at eleverne efter arbejdet med På dansk 1 og 2 er i stand til at italesætte, forhandle, (gen)erobre og forkaste tidligere, nuværende og fremtidige identiteter på enkelt, forståeligt dansk. Lykkes det, vil det være alle anstrengelserne værd!

På dansk 3 og 4 og 8 nye film om Tommy og Anni er under udarbejdelse.

Note 1: Termen ”elev” dækker i denne artikel både elever, kursister og studerende – børn såvel som voksne.

Note 2: Denne artikel er en udvidet og revideret version af forordet til undervisningsmaterialet På dansk 1 og 2, som udkom på Gyldendals Forlag i 2018.

Litteratur: Mads Jakob Kirkebæk, Karen Lund, Syv myter om begyndersprog, Sprogforum 58, 2014. 12-18

Sprogprøver i folkeskolen

Som led i udmøntningen af aftalen om bekæmpelse af parallelsamfund, udvikles der sprogprøver til elever på folkeskoler og frie grundskoler. Sprogprøverne skal bidrage til et øget fokus på sproglig udvikling, så eleverne opnår et godt udbytte af deres skolegang.

Skrevet af Jette Kjaergaard, pædagogisk konsulent, Undervisningsministeriet

Sprogprøverne er målrettet grundskoler med over 30 procent elever bosat i boligområder, der inden for de seneste tre år har været på infrastrukturen over udsatte boligområder.

Der skal gennemføres to typer sprogprøver:

1. Obligatorisk sprogprøve målrettet elever i børnehaveklassen
2. Obligatorisk sprogprøve målrettet elever i 1.-9. klasse

Obligatorisk sprogprøve målrettet elever i børnehaveklassen

Formålet med sprogprøven i børnehaveklassen er at styrke elevernes sproglige forudsætninger for at få et godt udbytte af deres skolegang. Det sker gennem en løbende prøvning af elevernes sproglige kompetencer kombineret med en systematisk sprogstimulerende indsats i både klassen og i hjemmet. På de skoler der er omfattet af krav om sprogprøver, skal alle elever i børnehaveklassen gennemføre en obligatorisk sprogprøve fra skoleåret 2019/20.

Obligatorisk sprogprøve i 1.-9. klasse

Der skal på de omfattede skoler også gennemføres en obligatorisk sprogprøve for elever i 1.-9. klasse, der undervises i supplerende dansk som andetsprog, men stopper med at modtage undervisning. Prøven skal gennemføres i tilfælde, hvor:

- skolelederen vurderer, at eleven ikke længere har behov for sprogundervisningen
- eleverne har modtaget undervisningen i fire år

Formålet med sprogprøven, målrettet 1.-9. klasse, er at afdekke elevernes sproglige kompetencer med henblik på at vurdere, hvorvidt disse er tilstrækkelige til, at eleven kan

stoppe med at modtage undervisning i supplerende dansk som andetsprog.

Eleverne har fire forsøg til prøven

Sprogprøverne til både børnehaveklassen og sprogprøverne 1.-9. klasse, er organiseret sådan at eleverne har op til fire forsøg i løbet af det pågældende skoleår.

I børnehaveklassen gives tre obligatoriske prøveforsøg i løbet af skoleåret. Når eleven består en sprogprøve, skal eleven ikke deltage i yderligere sprogprøveforsøg. Hvis eleven ikke består en sprogprøve, skal eleven gennemgå et sprogstimuleringsforløb på skolen inden den næste sprogprøve. Elever, som ikke består den tredje sprogprøve, tilbydes en frivillig fjerde sprogprøve inden undervisningens påbegyndelse i 1. klasse. Det fjerde forsøg gennemføres efter et tilbud om en frivillig sommerskole.

Det vil være en forudsætning for oprykning til næste klassetrin, at eleven består sprogprøven, dog kan skolelederen i helt særlige tilfælde beslutte, at eleven på trods heraf kan begynde i 1. klasse. Afgørelsen afhænger af, om skolelederen vurderer, at elevens faglige niveau er tilstrækkeligt til at begynde i 1. klasse.

Der findes ingen fast prøveperiode for prøven målrettet elever i 1.-9. klasse. Det er op til den enkelte skole at planlægge, hvornår det vil være meningsfuldt at gennemføre prøven. Skolen skal dog sikre, at eleverne får fire forsøg til at bestå prøven.

Hvis eleven ikke består den obligatoriske prøve, skal eleven undervises på det samme klassetrin i to år samt fortsat modtage undervisning i dansk som andetsprog.

■ Kommunernes tilsyn med danskuddannelserne

Hvert andet år skal de driftsansvarlige kommuner for danskuddannelse for voksne udlændinge indsende tilsynsrapporter om det førte tilsyn til Styrelsen for International Rekruttering og Integration. Tilsynene skal føres løbende og omfatter både et administrativt, et økonomisk og et pædagogisk tilsyn.

Skrevet af Rikke Gemmer Pallesen, praktikant, SIRI

Kommunerne har altid haft tilsynsforpligtigheden, men det er først inden for de sidste par år, at det er blevet tydeliggjort hvad tilsynet skal indeholde for at sikre kvaliteten med danskuddannelserne. I efteråret 2018 sendte Siri en informationsmail ud til kommunerne og bad dem indsende en tilsynsrapport for årene 2016-2018. I mailen havde Siri vedhæftet et informationsbrev og linket til den [nye vejledning og indberetningsskabelon](#), som Styrelsen vejledte kommunerne i at bruge.

I tilsynsrapporten skulle kommunen redegøre for parametre, der viser, at der tages hensyn til at love og regler på området følges, men også for at de evt. lokale mål, som kommunen har, tænkes ind i danskuddannelses tilbuddet. Kommunen skulle endvidere vurdere hhv. forskellige aspekter af tilsynets resultater og forholde sig til statistiske data om gennemførelshastighed, karaktergennemsnit og fravær.

Kommunen skal sikre at deres danskuddannelses tilbud hele tiden udvikler sig og bl.a. forholde sig til, hvordan undervisningen lever op til fagbeskrivelserne i bekendtgørelsens fagbilag, at der er sikret en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse af de offentlige midler, og særligt i forhold til det pædagogiske tilsyn, skal der inddrages personale med faglighed inden for dansk som andetsprog for voksne.

Overordnet var resultaterne fra 2016-2018 tilsynsrunden meget positive, og vil man vide mere, er det muligt at læse eksempler på tilsynsrapporter på SIRI's hjemmeside fra de kommuner, der har givet tilladelse til det [her](#).

SIRI skulle have holdt dialogmøder med kommunerne om tilsynsperioden og erfaringerne med den nye vejledning og indberetningsskabelon, men grundet valgtet, blev det udskudt til efteråret 2019.

Flipped Learning: Nye muligheder og metoder for sprogskolerne

Skrevet af Helene Thise, lektor dansk som andetsprog, KP

Et af de populære efteruddannelseskurser fra Københavns Professionshøjskole lige nu er undervisningsmetoden Flipped Learning ved David Jørgensen (Vestegnens Sprog- og Kompetencecenter) og Jesper Engbo Larnæs (Flow). Med Flipped Learning får underviserne flere strenge at spille på gennem en systematisk brug af digitale medier og ressourcer. Underviserne bliver bedre i stand til at målrette undervisningen til kursisternes individuelle behov og de lokale rammer og vilkår på sprogskolerne.

På kurserne i Flipped Learning lærer underviserne mere om tankerne bag metoden samtidig med, at de arbejder praktisk med videoer og får inspiration til, hvordan man kan bruge dem i undervisningen. Gennem kurserne bliver de bedre rustet til at undervisningsdifferentiere samt at give kursister på egne hold mulighed for at arbejde aktivt med det faglige stof.

Kurserne i Flipped Learning har form af workshops og praksisnære tilgang giver deltagerne et stort udbytte, udtaler underviserne. Mange sætter pris på de nye værktøjer til undervisningen og har det sjovt når de selv prøve kræf-

ter med videomediet. Men vi lærer om hvordan vi kan styrke kursisternes læring med videoer og digitale ressourcer, selv om hverdagen er travl.

Udgives af Undervisningsministeriet og Styrelsen for International Rekruttering og Integration

Nyhedsbrevet bringer informationer fra følgende uddannelses- og skoleområder:

Danskuddannelse til voksne udlændinge, Grundskole og folkeoplysning, Erhvervsuddannelser, Forberedende voksenundervisning (FVU), Arbejdsmarkedsuddannelser (AMU), AVU, HF, STX, AVU, HTX samt øvrige tilbud, herunder vejledning.

Nyhedsbrev/Dansk som andetsprog for børn, unge og voksne udsendes elektronisk 3 gange årligt.

Dette nummer er udsendt juni 2019

Deadline for næste nummer: den 5. september 2019.

Tilmelding til nyhedsbrevet:

Det er ikke længere muligt alene at abonnere på Nyhedsbrev/Dansk som andetsprog for børn, unge og voksne. Men hvis du abonnerer på nyhedsbreve og pressemeddelelser vil du få besked, når nyhedsbrevet udkommer. Tilmeld dig her: <https://uvm.dk/aktuelt/abonner>

Bidrag til Nyhedsbrev/Dansk som andetsprog for børn, unge og voksne skal være korrekturlæste og korte, dvs. max 1-2 A4 sider. Redaktionen vil gerne have kommentarer eller forslag til artikler.

Redaktion og kontaktpersoner:

Ann-Cherie Thulstrup, e-post: ann-cherie.thulstrup@stukuvm.dk

Susanne Hvidtfeldt, e-post: shv@siri.dk

Grafisk design: Presse- og Kommunikationssekretariatet, Undervisningsministeriet: thomas.boie.sveen@uvm.dk